

27. Becsehely-Pola, római katolikus templom

(Zala megye) Á, Kö, Kú

2006. július 24. és augusztus 1. között végeztük Becsehely-Pola római katolikus templomának építészettörténeti kutatását a készülő átalakításhoz. A templomon korábban dr. Valter Ilona dolgozott, aki eredményeit a Magyar Műemlékvédelemben tette közzé.²

Néhány ponton a tervező, Barattáné Zámbo Ágnes kérésére a már megkutatott felületeket is megnéztük, mivel ezekről részletes rajzok nem álltak rendelkezésünkre.

A kutatás során több újabb eredmény született, melyek a következők: A déli külső oldalon előkerült egy eddig nem ismert, majdnem teljesen ép román kori ablak, amely idomtégla kialakításában a nyugat-magyarországi hasonló korú épületeken nem ismert megoldásokat mutatott. Az idomtéglaiból álló béllet kialakítása már a gótikus mérművek irányába mutat, annak mintegy redukált változatát képezi. A déli falon egy téglalap alakú idomtéglat is kibontottunk, amelyen két kerek, tölcésesen szűkülő „szellőzőnyílás” volt kialakítva. Tisztáztuk a K-i hajófal átépítéseit, és megtaláltuk a kora barokk tetővonalat. A Ny-i végfalán a rendkívül egyszerű nyílásokról megállapítottuk, hogy a késő barokk korban keletkeztek.

A templom belsejében, a szentély É-i falában az egyszerű, kisméretű, téglalap alakú szentségtartó fülke az Árpád-korra datálható. Számos ponton találtunk Árpád-kori vakolt felületeket, amelyeken semmilyen freskó vagy díszítés nyomaira nem bukkantunk. Az északi és a déli falon mindkét oldalon előkerültek az elbontott zárófalak, melyek pontos szélessége tisztázható volt. Megtaláltuk az Árpád-kori templom Ny-i homlokzatának eredeti vakolt felületét is, mely alapján a templom 13. századi felülete rekonstruálható. A kora barokk toldásnál a déli falon előkerült két gerendafészek alapján pedig bizonyossá vált egy 18. sz. eleji fakarzat léte. Tisztáztuk az oltár építési periódusait is.

Munkatársak: Tokai Zita Mária régész, Korcsmáros Attila technikus.

VÁNDOR LÁSZLÓ

28. Beremend, határátkelőhely

(Baranya megye) B

2006. május 25-én figyelemmel kísértük a határátkelőhöz vezető út mentén felállítandó villanyoszlopok árkanak kiásását. Az út Ny-i oldalán hat darab, K-i oldalán pedig egy darab (egyenként 200 cm mély, kb. 160 cm hosszú és 100 cm széles) gödröt ástak. Két oszlophelyen találtunk régészeti értékelhető leletet. A 3. és a 7. számú gödörből őskori (bronzkori) kerámiák kerültek elő.

3. gödör: Az objektum kiterjedését nem tudtuk pontosan rögzíteni, mivel az túlnyúlik a tervezett osz-

lophely gödrén, mélysége a felszíntől 140 cm. Betöltése barnás fekete agyagos, paticsos. Az objektumból néhány kerámia került csak elő.

7. gödör: Az objektum mélysége a felszíntől 115 cm, 90 cm szélességben nyúlik be a villanyoszlop gödrébe K-ról. A felső 60 cm-es humuszréteg alatt barnás fekete, agyagos, erősen paticsos és faszenes betöltést találtunk, mely több nagyobb darab kerámiatöredéket tartalmazott.

A leleteket beszállítottuk a pécsi Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztályára.

VAJDA OLGA

29. Beszterec, Földvártól Ny-ra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza

2006. október elején terepbejárást végeztem a Tiszatelek-Tiszarád-Vasmegyer-Beszterec-Nagyhalász települések között húzódó optikai vezeték nyomvonalán örökségvédelmi hatástanulmány készítése érdekében. A földúttól É-ra bronzkori és császárkori kerámia került elő a környezetéből kiemelkedő dombháton. A földúttól D-re egy darab obszidiánt találtunk a környezetéből kiemelkedő dombháton.

JAKAB ATTILA

30. Bezenye határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Ró, Kk, Ú, I

2006. májusban terepbejárást végeztem a település határára tervezett szélérőműpark által érintett területeken.

Felső-Kavicsos: A lelőhely a községtől ÉNy-ra, a vasút és egy vele párhuzamosan haladó dűlőút között helyezkedik el. A területet egy É-D-i irányú széles folyómeder maradványa metszi át, melynek a két oldalán markánsan magasodó dűnesorok húzódnak. A hajdani folyómeder mindkét oldali magaspártján római kori, őskori, késő középkori és kora újkori-újkori cseréptöredékeket találtam. Római kori leletek több száz méter hosszúságban kerültek elő az említett meder partja mentén és a medermaradvány túlsó, K-i oldalán. Középkori leletanyag inkább a lelőhely Ny-i részén került elő. A lelőhely Ny-i és É-i széle bizonytalan, mivel ezekben az irányokban a szomszédos parcellákon növényzet akadályozta a munkát. A római leletek között említést érdemel két terra sigillata töredék. A késő középkori anyagból kiemelkedik egy szürkésbarna színű fazék bélyeges peremtöredéke. A lelőhely középső részén szórványosan kötötöredékeket figyeltem meg, amelyek talán a római korhoz köthetők. Említést érdemel, hogy a területen korábban római burgus maradványait figyelték meg.

Hajós-pusztától K-re: Hajós-pusztá közelében, a 15. sz. főút Ny-i oldalán római kori telepnyomot azonosítottam. A lelőhely egy É-D-i irányban elnyúló, enyhe földdomborulatán helyezkedik el. A településjelenségek D-i és É-i irányú kiterjedését az itt lévő növényzet miatt nem tudtam megállapítani.

2 VALTER I.: A Becsehely-polai r. k. templom. Magyar Műemlékvédelem 1967/68, 335-344.

Országútra-dűlő VI.: A Hegyeshalom felé vezető műúttól D-re, egy ÉNy-DK-i irányban húzódó hajdani, kiszáradt folyómeder Ny-i oldalán római kori telepnyomot azonosítottam. A lelőhely közelében, attól É-ra korábban római kori villa maradványait figyelték meg. A két lelőhely valószínűleg összefügg egymással, ennek igazolását azonban az itt lévő magas növényzet megakadályozta.

Tilos-dűlő: Hajós-puszta közelében, a 15. sz. főút K-i oldalán, az úttól mintegy 100 m-re ismeretlen korú halomsír emelkedik, amelyre a 19. sz. vége óta vannak adataink. Sőtér Ágost kisebb ásatást is végzett rajta, melynek során bronzlemezdarabok és egy bronzpityke került elő. Terepbejárásom idején a halom környékén a felszínen régészeti lelet nem került elő. A tumulus ma is jól kivehető, nagyjából szabályos kör alakú, mintegy 60 m átmérőjű, és 1–1,5 méternyire emelkedik ki környezetéből.

TAKÁCS KÁROLY

31. Békéscsaba-Gerla, Ölyved, Dudás-tanya
(MRT 10. k. 5/5 lh.)

(Békés megye) B?, Kk

2006. szeptember 1–8. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhely – Gerla 5. lh. (Békéscsaba 522.) – D-i részén létesítendő 7×40 m-es istálló területén. Az ásatás során 3 középkori, 4 őskori – vélhetően késő bronzkori – és 2 ismeretlen korú gödör került elő. Az objektumok mindegyike leletanyagban igen szegény volt.

GYUCHA ATTILA

32. Békéscsaba-Kereki, Kékegyi-tanya
(MRT 10. k. 2/117 lh.)

(Békés megye) Sza, Á

2006. július 13–25. között megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen. A munkára bányaművelést megelőzően került sor.

A lelőhely kb. 350×260 m kiterjedésű, az előzetes munkák során késő szarmata–hun kori leleteket gyűjtöttünk a területről. A környezetéből kiemelkedő, szabálytalan alakú dombháton fekvő hajdani település az egykori Dragán-tanya és Kékegyi-tanya között terül el. A lelőhelytől É-ra található a bánya eddig kitermelt része. A lelőhely ÉNy-i szélén, a Dragán-tanyától É-ra kutattunk meg egy 80×25 m-es szakaszt.

A leletmentés során 11 objektumot tártunk fel. Az objektumok közül egy körárkos szarmata kori, kirabolt sír volt. A többi szarmata kori sír közül az egyikben gyöngyöket, egy másikban kis edényt és vascsatot, vastöredékeket találtunk. A többi szarmata kori sírt kirabolták. Négy sír valószínűleg 10–11. századi volt. Ezeket is kirabolták, mindössze néhány vastöredék és embercsont maradt a sírokban.

MEDGYESI PÁL

33. Biatorbágy, Mocsaras-dűlő
(MRT 13/1 k. 34/4 lh.)

(Pest megye) B

2006. február 13–27. között próbafeltárást végeztünk a lelőhelyen. A beruházással érintett terület kutatása során 42 különböző hosszúságú árokkal sikerült az őskori lelőhely fekvését, valószínűsíthető kiterjedését és jellegét pontosítani. A lelőhely a Topográfiaiban jelölthöz képest 150–200 m-rel nyugatabbra került. Az előzetes kutatás alapján a „B” területen a kora bronzkori Makó-kultúra egy nem túl sűrű intenzitású, valószínűleg egyrétegű telepe várható. A pataktól K-re („A” terület) a próbaásatással új, mintegy 0,7 ha kiterjedésű, de intenzív lelőhelyet találtunk. Az előkerült gödörfoltok felszínén leletek nem voltak, így csak feltételezzük, hogy egy kora bronzkori egyrétegű telep.

REPISZKY TAMÁS – SIMON LÁSZLÓ

34. Bogyoszló határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő?, Ró, N, H?, Kk, Kú, Ú

2006. júniusban és szeptemberben terepbejárást végeztem a település határába tervezett szélérőműpark által érintett területeken.

Külső-mezők II.: A lelőhely a község ÉK-i határszélén, egy a helyszínen jól érzékelhető É-D-i irányú hosszanti földdomborulat K-i oldalán helyezkedik el. A területen kisebb foltban szórványosan római kori és újkori edénytöredékeket észleltem. A vizsgált területen a növényzet eléggé megnehezítette a munkát.

Meggyes: A község K-i határrészén, a Szilsárcány felé vezető műúttól É-ra, a jobaházi határ közelében a nemrég itt felállított magasfeszültségű traverz körül kisebb területen késő középkori, kora újkori edénytöredékeket észleltem. A leletek közvetlenül az oszlop körül koncentráálódtak és a lábazat alapozásakor az alsó talajrétegekből kikerült kavicssal keveredtek. A megfigyelés arra enged következtetni, hogy az oszlop körül heverő cseréptöredékek egy része a traverzek alapozásakor került a felszínre, így számolni kell a lelőhely ilyen jellegű bolygatásával.

Nádasszeri-dűlő I.: A Szilsárcány felé vezető út déli oldalán, a dűlő középső részén egy enyhe kiemelkedésen, és a domb Ny-i előterében a tárcsázott tarlón szórványosan találtam kézzel formált és kézi korongon készült edénytöredékeket. A lelőhelyről előkerült leletanyag nagy része a 8. és a 10. sz. közé keltezhető, egy része talán őskori. Nyugat felé a szomszédos parcellán a növényzet akadályozta a lelőhely kiterjedésének meghatározását.

Nádasszeri-dűlő IV.: A lelőhely a Szilsárcány felé vezető úttól D-re, az ún. Nádasszeri-dűlő K-i részén helyezkedik el. Mintegy 200×150 m nagyságú területen számos késő népvándorlás kori cseréptöredéket gyűjtöttem. A leletek a lelőhely É-i és D-i részén sűrűsödtek.

Orbánszeri-dűlő: A lelőhely a községből K felé haladó széles dűlőúttól D-re terül el. A terület szinte teljesen sík, K és D felé enyhén lejt. A dűlőúttal párhuzamosan mintegy 300 m hosszan és 150–170 m szélességben